

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİKTE ENFEKSİYONDAN KORUNMAYA YÖNELİK DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ*

Sibel ÖZTÜRK**
Nilay YAĞCI****

Gülçin AVŞAR***
Serap TAŞCI****

Alınış Tarihi:2.20.2007
Kabul Tarihi:26.10.2007

ÖZET

Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarda enfeksiyondan korunmaya yönelik davranışlarını belirlemek amacı ile planlanmıştır.

Araştırma 2-12 Nisan tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencileriyle yapılmıştır. Tüm öğrencilerin (331) araştırma kapsamına alınması hedeflenmiş fakat verilerin toplandığı tarihlerde bazı öğrencilere ulaşılamadığından 260 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.

Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin bulaşıcı hastalığı olan bireylerden korunmaya yönelik önlemler alma konusunda sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olup ($p=0.001$) dördüncü sınıf öğrencilerinin en yüksek oranda eldiven kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin enfeksiyondan korunmaya yönelik eğitim düzeyi arttıkça daha fazla korunma davranışları gösterdiklerinden birinci sınıftan başlayarak öğrencileri enfeksiyonlardan korunma konusunda daha fazla bilgi verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, enfeksiyondan korunma, klinik uygulamaları

ABSTRACT

The Determination of Behaviors of School of Nursing Students Related to Avoidance From Infection in Clinic

This research, descriptive one, is planned to determine the behaviors of Nursing Higher School students towards the avoidance from infection in clinical practices.

The study was carried out with the students of Ataturk University Nursing Higher School students between the dates 2nd and 12th April. All the students (331) are aimed to be included in the study content but as some of the students were not reached at the date of study data collection, the sampling group of the study consisted of 260 students.

The difference among classrooms about Nursing Higher School students' measurements so as to avoid from the individuals with contagious disease, was found statistically significant ($p=0.001$). It was found out that the rate is the highest among fourth class students in using gloves. As the students show more protection behavior as their education level in avoiding from the infection increases, from the onset of the first class, more information should be given to students about the avoidance from infections.

Keywords: Nursing school students, avoidance from infection, clinical application

GİRİŞ ve AMAÇ

Gelişmiş ülkelerin çözümlediği gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde

ise hala büyük bir problem olan bulaşıcı hastalıklar önlenemez ve tedavi edilebilir olmasına rağmen pek çok ölümün nedeni

* Bu çalışma 26-29 Haziran 2007 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 6. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

** Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (Araş. Gör.) sibelc-06@hotmail.com

*** Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (Araş.Gör.) gulcin_avsar@hotmail.com

**** Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (3. sınıf öğrencileri)

olarak karşımıza çıkmaktadır (Daschner and et al. 2004, Aydın 2005). Sağlık bakım ve tedavi ortamlarında tanı ve tedavi amacıyla yapılan çeşitli işlemler enfeksiyon için risk taşımaktadır. Bu ortamlarda enfeksiyondan korunmak için kaynak yok edilerek veya kontrol altına alınarak güvenli bir çevre oluşturulmalıdır. Enfeksiyonların bireylere ve çeşitli alanlara yayılmasını engellemek için de hastanede hizmet verenlere önemli roller düşmektedir. Bu doğrultuda sağlık çalışanları enfeksiyon kontrolünde bulaşma süreçlerini bilmeli ve gerekli önlemleri almalıdır (Ay 2007). Hemşireler sağlık çalışanları içinde hasta ile daha uzun süre bir arada bulduklarından enfeksiyondan korunmaya ilişkin yeterli bilgiye sahip olmaları ve bilgilerini de uygulamaya aktarmaları gerekir (Kumcağız 2002).

Enfeksiyon mikroorganizmaların vücut dokularına invazyonu ve burada çoğalması sonucunda belirti ve bulgularla birlikte immünolojik bir yanıtın meydana gelmesidir (Tuğutlu 2006). Bulaşması ise hastalık yapabilme yeteneğine sahip mikroorganizmaların herhangi bir yoldan insan vücuduna girerek lokal veya genel yerleşmesidir (Aydın 2005). Enfeksiyonların yalnızca hastalara değil, sağlık çalışanları ve diğer çalışanlara da bulaşması söz konusudur. Bu nedenle hem birinci basamak kuruluşlarında hem de yataklı tedavi kuruluşlarında, enfeksiyon kontrolünün iki temel amacından söz edilmektedir. Bunlar: enfeksiyonların en aza indirilmesi ve enfeksiyon ajanlarının hastadan sağlık çalışanına, hastadan hastaya ya da sağlık çalışanından hastaya bulaşmasının önlenmesidir (Özvarış 1999).

Enfeksiyon açısından hastaneler zengin bir ortam oluşturmaktadır. Sağlık çalışanları ve öğrenci hemşireler sağlık bakım hizmetini sunarken sıklıkla bu enfeksiyon etkenleri ile temas ederler (Çetin 1993, Çetin 1990). Bu nedenle sağlık çalışanları kadar klinikte uygula-

maya çıkan öğrenci hemşireler de enfeksiyonla temas açısından risk grubundadır. Hastane enfeksiyonlarının oluşumu ve önlenmesinde insan faktörü son derece önemli olup, sağlık personelinin davranışları enfeksiyondan korunmada etkilidir. Sağlık çalışanları arasında hastalarla ve hastanede en fazla zaman geçiren hemşirelerin bu konuda daha duyarlı olmaları beklenir (Kumcağız 2002). Çünkü sağlık çalışanları arasında hastane enfeksiyonları açısından risk sıralamasında ilk sırada hemşireler yer almaktadır. Hastadan sağlık çalışanlarına bulaşabilen hastalıklar arasında %0.3 HIV, %30 Hepatit B, %3 Hepatit C, %20-50 tüberküloz (salgınlar), %5-15 suçiçeği, %20 hepatit A ve %5-20 oranında salmonellayı sayabiliriz (Öztürk 2007, Görgüner 2002). İsbir ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (2007) hemşirelerin %90'ı çalışma sırasında enfeksiyondan korunmaya yönelik bariyer yöntemi kullandıkları bulunmuştur. Bu yöntemler içerisinde de en yüksek oranda eldiven kullanımının (%51.7) olduğu saptanmıştır. Bariyer yöntemi kullananlar arasında ise %41.7 her zaman, %16.7 ilaç uygulamalarında, %21.7 oranında ara sıra eldiven kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yine aynı çalışmada hemşirelerin %15'i B tipi, %11.7'si A tipi Hepatit geçirdikleri bulunmuştur.

Enfeksiyonları önlemenin sağlayacağı en büyük kazanç kuşkusuz yatan hastaların sağlığına yapılan katkıdır. Bunun yanı sıra hastane masraflarının azalması ile hastanın ve ülkenin mali bütçesine yapacağı kazanç da azımsanmayacak kadar önemlidir (Köse ve ark. 2000). Gelişen hastane enfeksiyonları hastaların hastanede yatış süresini 20 kat, maliyeti ise 5 kat artırmaktadır; ancak en önemlisi mortaliteyi arttırmasıdır. Dolayısıyla bu enfeksiyonlardan korunmaya yönelik tedbirlerin geliştirilmesi zorunlu olmaktadır (Gordts 2005, Alp 2005). Hastanede hizmet verenlerin,

hastada herhangi bir enfeksiyonun tanısı konulmuş olmasına bakmaksızın, kan ya da vücut sıvılarıyla bulaşma riski varsa evrensel önlemleri benimsemelidir. Evrensel önlemlerin amacı vücut sıvılarından ve kan kaynaklı patojenlerden enfeksiyon geçişini önlemektir (Özvarış 1999). Sağlık çalışanları kadar sağlık kuruluşlarında hastalara bakım veren öğrencilerin de kendilerini bu enfeksiyonlardan korumak için evrensel önlemleri bilmesi ve uygulaması gerekir. Hemşirelik öğrencileri de geleceğin birer hemşireleri olarak henüz öğrenim hayatında iken enfeksiyon bulaşma ve enfeksiyondan korunma yollarını bilmeli ve klinik uygulamalarına bu bilgisini yansıtmalıdır.

Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarda enfeksiyondan korunmaya yönelik davranışlarını belirlemek amacı ile planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma 2-12 Nisan tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencileriyle tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulundaki tüm öğrenciler (331) oluşturmaktadır. Bu çalışmada örneklem seçimine gidilmeden evrenin tümü araştırma kapsamına alınması hedeflenmiş, fakat verilerin toplandığı tarihlerde bazı öğrencilere ulaşılamadığından 260 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan soru formu ile toplanmıştır. Soru formu; araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucu öğrencilerin klinikte enfeksiyondan korunmaya yönelik davranışlarını ve demografik özelliklerini içeren 26 sorudan oluşmuştur. Bu sorulardan 8 tanesi açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Araştırmanın amacı anlatılarak, araştırmacı gözetiminde soru formlarını öğrencilerin kendilerinin doldurmaları sağlanmıştır. Verilerin istatistiksel analizi

SPSS istatistiksel paket programında yapılmıştır. Veriler yüzdeler ve ki-kare önemlilik testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'ndan yazılı ve sözel izin alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilere çalışmanın amacı ve elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı anlatılarak, araştırma kapsamına gönüllü olarak katılmayı kabul edenler alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğrencilerin enfeksiyondan korunmaya yönelik davranışlarının sınıflara göre karşılaştırılması verilmiştir. Öğrencilerin hepatit aşısı yaptırma durumuna göre sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.001$). Ayrıca en fazla ikinci sınıf öğrencilerinin hepatit aşısı yaptırdığı saptanmıştır (%32.1). İkinci sınıf öğrencilerinin dahiliye ve cerrahi uygulamalarına çıkmaları aşı yaptırma oranının yüksek olmasında etkili olmuş olabilir. Cerrahi kliniklerde yatan hastalarda parenteral uygulamalar da daha yoğun olduğundan öğrencilerin daha duyarlı olduğu düşünülebilir.

Çalışmada tüm öğrenciler klinikte çalışırken ellerinde açık yara olduğunda yapılması gereken girişimi bilmekte ve açık yarayı kapatma yönünde bir müdahalede bulunmaktadır. Elde açık yara olduğunda; açık yarayı sarma oranının en fazla birinci sınıf öğrencilerinde (%32.9), eldiven kullanma oranının en yüksek ikinci sınıf öğrencilerinde olduğu (%45.7) ve her iki uygulamayı en fazla dördüncü sınıf öğrencilerinin uyguladığı (%30.6) bulunmuştur. Dördüncü sınıfların teorik bilgilerinin ve klinik deneyimlerinin fazla olması duyarlılıklarının artmasına neden olmuş olabilir. Bulaşıcı hastalığı olan bireylere bakım verirken öğrencilerin kendilerini korumaya yönelik önlemler alma durumu anlamlı bulunmuştur ($p < 0.001$). Bulaşıcı hastalığı olan

bireylere bakım verirken; aseptik kullandıklarını belirtmişlerdir.
tekniklere uygulama, eldiven ve maske

Tablo 1. Öğrencilerin Kliniklerde Enfeksiyondan Korunmaya Yönelik Davranışlarının Karşılaştırılması

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam		Test ve Önemlilik
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Hepatit aşısı yaptırma durumu											
Evet	23	14.7	50	32.1	43	27.6	40	25.6	156	100.0	X ² =41.47 df=3 P<0.001
Hayır	54	51.9	19	18.3	15	14.4	16	15.4	104	100.0	
Kontamine iğne batma durumu											
Evet	4	7.8	14	27.5	17	33.3	16	31.4	51	100.0	X ² =16.48 df=3 P<0.001
Hayır	73	34.9	55	26.3	41	19.6	40	19.1	209	100.0	
Kontamine iğne batması durumunda yapılan girişim											
Hiçbirşey yapmadım	4	57.1	1	14.3	0	0	2	28.6	7	100.0	X ² =30.99 df=4 P<0.05
O bölgeyi yıkadım	0	0	7	41.2	8	47.1	2	11.8	17	100.0	
Batikonla o bölgeyi yıkadım	0	0	3	42.9	1	14.3	3	42.9	7	100.0	
Bir süre sonra tarama yaptırdım	0	0	2	33.3	2	33.3	2	33.3	6	100.0	
Birkaç girişim birlikte yaptım (O bölgeyi yıkama ve batikon sürme)	1	7.1	1	7.1	6	42.9	6	42.9	14	100.0	
Elde açık yara olması durumundaki uygulama											
Açık yaranın üzerini sarma	50	32.9	30	19.7	38	25.0	34	22.4	152	100.0	X ² =19.22 df=2 P<0.05
Eldiven kullanımı	13	28.3	21	45.7	9	19.6	3	6.5	46	100.0	
Açık yaranın üzerini sarma+ Eldiven kullanımı	14	22.6	18	29.0	11	17.7	19	30.6	62	100.0	
Bulaşıcı hastalığı olan hastaya bakım verirken kendini koruma											
Evet	57	25.2	63	27.9	54	23.9	52	23.0	226	100.0	X ² =16.11 df=1 P<0.001
Hayır	20	58.8	6	17.6	4	11.8	4	11.8	34	100.0	
Bulaşıcı hastalığı olan hastaya bakım verirken kendini korumaya yönelik uygulamalar											
Eldiven kullanımı	18	31.0	24	41.4	8	13.8	8	13.8	58	100.0	X ² =20.05 df=3 P> 0.05
Hastaya uzak çalışırım	5	45.5	4	36.4	1	9.1	1	9.1	11	100.0	
Aseptik tekniklere dikkat ederim	2	12.5	3	18.8	5	31.3	6	37.5	13	100.0	
Eldiven + Maske kullanımı	32	22.7	32	22.7	40	28.4	37	26.2	141	100.0	

Tablo 2. Öğrencilerin Kliniklerde Enfeksiyondan Korunmaya Yönelik El Hijyeni İle İlgili Davranışlarının Sınıflara Göre Karşılaştırılması

El Hijyeni Davranışları	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam		Test ve Önemlilik
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Elleri yıkama sıklığı											
Her kirlendikçe	28	39.4	13	18.3	18	25.4	12	16.9	71	100.0	$\chi^2=0.15$
Uygulama sonrası	24	28.6	26	31.0	15	17.9	19	22.6	84	100.0	df=3
Günde 1-2 kez	3	23.1	2	15.4	2	15.4	6	46.2	13	100.0	p> 0.05
Günde 7-8 kez	22	23.9	28	30.4	23	25.0	19	20.7	92	100.0	
Elleri yıkama süresi											
10-15 saniye	12	20.7	23	39.7	9	15.5	14	4.1	58	100.0	$\chi^2=0.01$
15-20 saniye	32	26.2	30	24.3	29	23.8	31	25.4	122	100.0	df=2
20-30 saniye	33	41.3	16	20	20	25	11	13.8	80	100.0	p> 0.05
Elleri yıkadıktan sonra kurulama durumu											
Evet	75	29.9	65	25.9	57	22.7	54	21.5	251	100.0	$\chi^2=0.61$
Hayır	2	22.2	4	44.4	1	11.1	2	22.2	9	100.0	df=1
Elleri kurulamada kullanılan materyal											
Kâğıt havlu	49	30	44	26.9	38	23.4	32	19.7	163	100.0	$\chi^2=6.97$
Kişisel havlu	19	28.4	18	26.8	11	16.4	19	28.4	67	100.0	df=3
Genel kullanılan havlu	2	20	4	40	2	20	2	20	10	100.0	p> 0.05
Kâğıt	7	35	3	15	7	35	3	15	20	100.0	

Tablo 2’de ise öğrencilerin el hijyeni ile ilgili uygulamaları sınıflara göre karşılaştırılmış; el yıkama sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Ayrıca öğrencilerin her uygulama sonrası el yıkama sıklığının çoğunlukla düşük olduğu bulunmuştur. El yıkama sıklığının düşük olmasının nedenleri olarak; ünitelerde yeterli sayıda lavabo bulunmaması, lavaboya gidip elini yıkamak ve tekrar hasta başına gelmenin çok zaman alması, eldiven kullanımının yalancı güven uyandırması, bilgi yetersizliği, unutkanlık ve el hijyeni için kullanılan malzemelerin elleri kurutması sayılabilir (Alp 2005). Tablo 3’de en fazla birinci sınıf öğrencilerinin 20-30 saniye süre ile el yıkadıkları bulunmuştur. Literatüre

göre de hijyenik el yıkama süresinin 20-30 saniye olduğu vurgulanmaktadır (Köksal 2002, Usluer ve ark. 2006, Alp 2005). El hijyeni hastane enfeksiyonlarını önlemede tek başına en etkili ve en önemli faktördür (Usluer ve ark. 2006).

Öğrencilerin ellerini yıkadıktan sonra çoğunlukla kuruladıkları ve kurulama işlemi için genellikle kâğıt havluyu tercih ettikleri bulunmuştur. Bu literatüre göre doğru bir uygulamadır. Çünkü el kurulamada en uygun seçenek kâğıt havlu kullanımınıdır (Şimşek 1997). Kâğıt havlu kurulama sırasında sürtünme yoluyla ölü deri hücrelerini ve derinin daha derin tabakalarındaki bakterileri mekanik olarak temizleyerek %80 oranında azaltmaktadır (Köksal 1999).

Tablo 3. Öğrencilerin Klinik Uygulamalarında enfeksiyondan Korunmaya Yönelik Eldiven-Maske Kullanma Durumunun Sınıflara Göre Karşılaştırılması

	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam		Test ve Önemlilik
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Tıbbi tedavide eldiven kullanımı											
Evet	65	28.0	69	29.7	49	21.1	49	21.1	232	100.0	$\chi^2=11.72$ df=3 P< 0.05
Hayır	12	42.9	0	0	9	31.1	7	25.0	28	100.0	
Pansumanda eldiven kullanımı											
Evet	68	27.5	66	26.7	57	23.1	56	22.7	247	100.0	$\chi^2= 11.571$ df=3 P< 0.05
Hayır	9	69.1	3	23.1	1	7.7	0	0	13	100.0	
Aspirasyon işleminde eldiven kullanımı											
Evet	68	28.6	63	26.5	51	21.4	56	23.5	238	100.0	$\chi^2= 7.19$ df=3 P> 0.05
Hayır	9	40.9	6	27.3	7	31.8	0	0	22	100.0	
Mesane Kateteri takma işleminde eldiven kullanımı											
Evet	67	27.7	64	26.4	55	22.7	56	23.1	246	100.0	P> 0.05 $\chi^2= 8.846$
Hayır	10	55.6	5	27.8	3	16.7	0	0	18	100.0	
Bakımda eldiven kullanımı											
Evet	64	27.6	65	28	56	24.1	47	20.3	232	100.0	$\chi^2= 0.02$ df=3 P> 0.05
Hayır	13	46.4	4	14.3	2	7.1	9	32.1	28	100.0	
Yatak takımlarının değiştirilmesinde eldiven kullanımı											
Evet	59	25.8	63	27.5	56	24.5	51	22.3	229	100.0	$\chi^2= 14.74$ df=3 P< 0.05
Hayır	18	58.1	6	19.4	2	6.5	5	16.1	31	100.0	
Eldiven Değiştirme Sıklığı											
Her hasta için ayrı eldiven	56	68.9	36	49.8	34	43.1	31	38.3	157	100.0	$\chi^2= 8.92$ df=2 P> 0.05
Kontamine olunca	6	16.7	10	27.8	13	36.1	7	19.4	36	100.0	
Klinikte maske kullanma durumu											
Evet	8	13.8	11	19.0	23	39.7	16	27.6	58	100.0	$\chi^2=22.13$ df=3 P< 0.001
Hayır	69	36.5	54	28.6	30	15.9	36	19.0	189	100.0	
Maske takılan uygulamalar											
Perine temizliği	2	66.7	0	0	1	33.3	0	0	3	100.0	$\chi^2= 23.10$ df=3 P> 0.05
İmmün sistemi zayıf olan hastalara bakım ve tedavi verirken	3	37.5	0	0	1	12.5	4	50	8	100.0	
Bulaşıcı hastalığı olan hastalarla çalışırken	3	6.3	10	20.8	23	47.9	12	25	48	100.0	
Ağız bakımında	1	100	0	0	0	0	0	0	1	100.0	

Tablo 3’de öğrencilerin eldiven-maske kullanma durumları karşılaştırılmıştır. Pansuman, aspirasyon ve

sonda takma işlemlerinde dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamının eldiven kullandığı saptanmıştır. Literatüre göre; tıbbi

tedavi, pansuman, aspirasyon, mesane kateteri, bakım ve yatak takımlarının değiştirilmesinde eldiven kullanılması gerekir (Ay 2007). Bu çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerinin klinik deneyim ve teorik bilgilerinin diğer sınıflara oranla daha yüksek olması bu uygulamalarda eldiven kullanımında duyarlılıklarını artırmış olabilir.

Eldiven değiştirme sıklığına bakıldığında ise her hasta için ayrı eldiven kullanımının en fazla birinci sınıf öğrencilerinde olduğu bulunmuş olup (%68.9) dördüncü sınıfa kadar bu oran giderek düşmüştür. Bu durum bize öğrencilerin her hasta için ayrı eldivenin kullanma gerekliliğine olan hassasiyetin zamanla azaldığını düşündürmektedir. İlk sınıflarda hastane ortamı ve hastalıklarla tanışmalarının yeni olması enfeksiyondan korunma yönünde daha hassas davranmalarına neden olmuş olabilir. Fakat hastadan hastaya geçişlerde mutlaka eldiven değiştirilmeli ve eller yıkanmalıdır (Usluer ve ark. 2006, Ay 2007) Öğrencilerin maske kullanımını çoğunlukla bulaşıcı hastalığı olan hastalara bakım verirken kullandıkları saptanmış olup; bunların içinde de ikinci (%20.8) ve üçüncü sınıf öğrencilerinde (%47.9) kullanım oranının yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrenciler ikinci ve üçüncü sınıfta maske kullanılmasını gerektiren klinik uygulamalara daha yoğun katıldığı için bu sınıflarda oranlar daha yüksek çıkmış olabilir.

KAYNAKLAR

- Alp E** (2005) Cerrahi kliniklerde enfeksiyon kontrolü. ANKEM Dergisi 19(Ek 2):165-169.
- Ay Akça F** (2007). Temel Hemşirelik Kavramlar, İlkeler, Uygulamalar. 1. Baskı, Medikal Yayıncılık, İstanbul.
- Aydın İ** (2005). Bulaşıcı Hastalıklar. Editör: Erci B, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Çetin ET** (1993). Hastane İnfeksiyonlarının önemi. Klimik Dergisi 6(3):18-20.
- Çetin ET** (1990). Dezenfektanların yanlış kullanımı ve dezenfeksiyon politikası. ANKEM Dergisi 4 (3):10-14.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Enfeksiyondan korunmaya yönelik davranışlarda birinci sınıf öğrencilerinin en düşük oranda hepatit aşısı yaptırdığı (%14.7) ve kontamine iğne batması durumunda ise müdahale yapma oranı en düşük birinci sınıflarda olduğu saptanmıştır. Kliniklerde hijyenik el yıkama süresi en yüksek birinci sınıflarda (%41.3) bulunmuş olup üst sınıflara geçtikçe bu oran düşmüştür. Pansuman, aspirasyon ve mesane kateteri işlemlerinde dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamının eldiven kullandığı bulunmuştur. Tüm sınıflarda tıbbi tedavi ve hemşirelik bakımında maske kullanma oranlarının tüm sınıflarda düşük olduğu saptanmıştır. Bu veriler ışığında;

Birinci sınıf öğrencilerine aşının önemi anlatılmalı ve kliniklere çıkmadan önce aşılarının yaptırılmaları sağlanması,

Öğrencilerin kontamine iğne batması gibi enfeksiyon bulaşma riski ile karşı karşıya kaldıklarında yapmaları gereken müdahaleler konusunda bilinçlendirilmesi,

Birinci sınıftan başlayarak öğrencilere klinikte enfeksiyondan korunma ve bulaşma yolları üzerinde daha fazla durulmalı ve öğrenciler bir üst sınıfa geçtiklerinde de bu vurgu devam etmeli; ayrıca klinik uygulamalarında da öğrencilerin kendilerini ve hastaları koruma amaçlı el yıkama, maske ve eldiven kullanımı üzerinde durulma ve öğrencilerde olumlu davranış değişikliği oluşturulması önerilebilir.

Daschner FD, Cauda R, Grundmann H et al. (2004) Hospital infection control in Europe: evaluation of present practice and future goals. Clinical Microbiology and Infection 10(3):263-266.

Gordts B (2005). Models for the organisation of hospital infection control and prevention programmes. Clinical Microbiology and Infection 11(1):19-23.

Görgüner M (2002) Sağlık çalışanların da solunum yolu ile bulaşan enfeksiyonlar ve korunma. Sterilizasyon Dezenfeksiyon ve Hastane İnfeksiyonları 1(1):1-5.

- İsbir B, Karadeniz G, Gündüz T ve ark.** (2007). Hemşirelerin Enfeksiyon İle İlgili Bilgi ve Davranışları. http://www.manisadh-saglik.gov.tr/dosyalar/bilimsel_calismalar/5.pt (Erişim:23.10.2007).
- Köksal F** (1999). Deri antiseptisi ve el hijyeni. Sterilizasyon-Dezenfeksiyon-Hastane ifeksiyonları Sempozyum Kitabı. Samsun:121-125.
- Köksal F** (2002). El yıkama. Sterilizasyon Dezenfeksiyon ve Hastane İnfeksiyonları. No:1. Deomed medikal yayıncılık, İstanbul.
- Köse TK, Şimşek N, Akyürek G ve ark.** (2000) Yuvarlak masa toplantısı enfeksiyon kontrol hemşireliği ve sorunları. Klimik Dergisi 13 (özel sayı):52-56
- Kumcağız H** (2002). Hemşirelik hizmetleri yönünden sterilizasyon ve dezenfeksiyon. Sterilizasyon Dezenfeksiyon ve Hastane İnfeksiyonları 1(1):121-132.
- Öztürk R** (2007). Bulaşıcı Hastalıklardan Korunma. <http://www.istanbulsağlık.gov.tr> (Erişim 23.10.2007).
- Özvarış ŞB** (1999). Sağlık çalışanlarının enfeksiyonlardan korunması. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi 8 (12): 466-472
- Şimşek N** (1997). El hijyeni ve enfeksiyon kontrolündeki yeri. Hemşireler İçin İnfeksiyon Kontrolü. Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü Yayını, Ankara.
- Tuğutlu Z** (2006). Enfeksiyon Kontrolü. http://www20.uludag.edu.tr/~ztugutlu/index_dosyalar/enfeksiyon.doc (Erişim:12.09.2007).
- Usluer G, Esen Ş, Dokuzoğuz B ve ark.** (2006). İzolasyon Önlemleri Kılavuzu. Hastane İnfeksiyonları Dergisi 10 (2):6-18.